

Čís. 1432.

Zbavení svéprávnosti (cís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Nelze zbavit svéprávnosti na základě návrhu, jenž byl podán osobou, sešvakřenou ve třetím stupni.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1922, R I 36/22.)

K návrhu neteře svého manžela byla Anna P-ová zbavena svéprávností pro duševní slabost prvním soudem úplně, odporovým soudem částečně. Nejvyšší soud zrušil usnesení nižších soudů a odmítl návrh na zbavení svéprávnosti.

Důvody:

Dle § 26 cís. nařízení ze dne 28. června 1916 čís. 207 ř. zák. mohou činiti návrh na zbavení svéprávnosti manžel, příbuzní a sešvakření v linii vzestupné i sestupné a v linii pobočné příbuzní do 4. stupně příbuzenství, sešvakření pouze do 2. stupně švakrovství. Návrh, by Anna P-ová byla zbavena svéprávnosti, učinila Kateřina H-ová, která jest neteří zesnulého manžela Anny P-ové, Antonína P-a. Jest dcerou bratra Ant. P-a, Václava P-a a byla tudíž s manželem Anny P-ové příbuzna ve třetím stupni příbuzenství, neboť bylo třeba tří porodů, by příbuzenství toto bylo zprostředkováno. S jeho manželkou Annou P-ovou jest sešvakřena ve třetím stupni a nebyla tudíž oprávněna, podati návrh, by táž byla zbavena svéprávnosti, tím méně pak oprávněna podati stížnost (§§ 49 odstavec druhý, § 40 a 26 odstavec první cit. zák.). Poněvadž Kateřina H-ová k návrhu oprávněna nebyla a s jiné oprávněné strany návrh učiněn nebyl a důvodu, by Anna P-ová byla zbavena svéprávnosti z moci úřední, není, pokud se týče státního zástupce návrhu neučinil (§ 26, odstavec druhý cit. zák.), byla zbavena Anna P-ová svéprávnosti ať již úplně neb obmezeně (částečně) bez zákonného podkladu, a jest tudíž celé řízení zmatečným, k čemuž soud z moci úřední povinen jest přihlížeti (§ 16, § 2 odstavec první nesp. říz., § 56 zák. ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Čís. 1433.

Uschováním věcí příslušníkem Československého státu u plnomocníka Čs. státu v cizině jest založen poměr veřejnoprávní, patřící k příslušnosti zemského civilního soudu v Praze.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1922, R I 66/22.)

Žalobce tvrdil v žalobě, že koncem února 1919 podnikl služební cestu z Bukurešti do Brna, kamž služebně byl přidělen, že byl v Budapešti nucen, maje mnoho zavazadel, odevzdati svoje sebou dopravované zbraně, tvořící jeho soukromý majetek, do úschovy u úřadu plnomocníka Čs. R. tamtéž a že ujednal výslovně s úředníkem této legace, jenž ony zbraně od něho převzal, že legace obstará úřední dopravu těchto předmětů do

nového žalobceva bydliště. Ježto výzva příslušných úřadů k vrácení zbraní zůstala bezvýslednou, domáhal se žalobce vrácení jich žalobou, zadanou u zemského civilního soudu v Praze, proti níž vznesl žalovaný crár námitku nepřipustnosti pořadu práva, již soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl, maje za to, že převzetí žalobcových zbraní zastupitelským úřadem zdejšího státu stalo se ve výkonu ochrany zájmů vlastních státních příslušníků a že jest tudíž patrné, že úschovu tu nelze pokládati za soukromoprávní smlouvu schovací, nýbrž že jest ji posuzovati s hlediska veřejnoprávního. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, rozhodl ve věci samé, nehledě k odmítacímu důvodu. **D ů v o d y:** Právním základem žalobního nároku je především smlouva schovací (§ 957 obč. zák.) po případě smlouva mandátní (§ 960 obč. zák.). Jde tu o poměr soukromoprávní mezi žalobcem a žalovaným a nezáleží na to, za jakých okolností a k jakému účelu byla příslušná právní jednání uzavřena, neboť tím se na soukromoprávní povaze dotčených smluv ničeho nemění. Není tedy příčiny, by žalobní nároky byly posuzovány s hlediska práva veřejného, a to ani tenkrát, kdyby pravda bylo, že převzetí oněch zbraní zastupitelským úřadem zdejšího státu se stalo u výkonu ochrany zájmů žalobce jako příslušníka tohoto státu. Strana žalovaná ostatně nepřipustnosti pořadu práva z důvodu právě naznačeného ani nenamítala, a, odmítl-li první soud žalobu z tohoto důvodu, učinil tak z moci úřední. Podle přednesu žalované strany má škoda žalobceva ráz válečného poškození a proto prý nepatří na pořad práva. Avšak ani tato námitka nemá opory v ději žalobním, neboť podle něho nedomáhá se žalobce náhrady škody, nýbrž uplatňuje nároky ze smlouvy schovací, pokud se týče ze smlouvy mandátní a o těchto nárocích jest rozhodovati řádným soudům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nelze pochybovati o tom, že zahraniční legace jsou nejen oprávněny, nýbrž i povinny, by chránily jak osoby příslušníků svého státu, tak i jejich majetek, a nemůže býti ani pochybnosti o tom, že ochrana tato jest výkonem jejich úřední moci. Ochrana ta se vztahuje na majetek tuzemce v cizině ať jest v držení jeho neb osoby jiné, tedy i držení legace samé, jak jest tomu v případě tomto. Jde jen o to, zdali převzetí tohoto tuzemceva majetku do uschování plnomocníka Československé republiky v Budapešti zakládá se na veřejnoprávním nebo na soukromoprávním poměru. V případě tomto došel žalobce dle svého udání v žalobě k plnomocníku Československé republiky v Budapešti, aby mu dal do uschování zbraně v žalobě uvedené, jelikož se obával, že by mu byly na hranicích orgány maďarského státu odebrány. Odevzdání to stalo se dle žalobceva udání za tím účelem, aby mu zbraně ty v příhodné době do jeho působiště, do Brna, byly zaslány. Žádosti jeho bylo vyhověno a bylo mu dáno potvrzení, že zbraně do uschování úřadu plnomocníka Československé republiky byly odevzdány. Rekursní soud pokládá smlouvu, v žalobě tvrzenou a potvrzenkou zmíněného plnomocníka Čs. republiky ze dne 15. února 1919 doloženou za uschovací, po případě mandátní smlouvu, o níž rozhodovati přísluší jen řádným soudům. Nelze pochy-

bovati, že řádným soudům přísluší rozhodovati o soukromoprávních nárocích proti celému státu nebo jednotlivým zemím už podle §§ 71 a 74 j. n. a § 290 obč. zák. Než v případě tomto nelze mluvit o uplatňování nároku soukromoprávního. Rozhodnou pro řešení otázky, zda ten který nárok jest nárokem soukromoprávním nebo veřejnoprávním, jest toliko přirozená a právní povaha a podstata uplatňovaného nároku. Běží-li o vzájemné styky a vztahy jednotlivců jakožto právních subjektů sobě navzájem na roveň postavených, nutno uznati vznesený nárok za nárok soukromoprávní; jde-li však o právní poměry jednotlivců jakožto příslušníků oněch veřejnoprávních útvarů, v něž se dělí lidská společnost (státu, zemí atd.), tedy o postavení jednotlivců jako členů podřízených tomuto celku, jsou nároky vzešlé z takových poměrů povahy veřejnoprávní. Dle toho jsou soukromoprávními veškerá majetková práva, pokud jejich vznik není závislým na poměru jednotlivce jakožto příslušníka toho kterého veřejnoprávního útvaru k státu, nebo jinému veřejnoprávnímu tělesu. Všude tam však, kde přicházejí v úvahu právní styky státu jakožto takového k jednotlivým jemu podřízeným a jeho svrchovanosti podléhajícím osobám, dlužno považovati majetková práva plynoucí z těchto styků za práva veřejnoprávní. Při tom nerozhoduje, zda nárok vzešlý z takového poměru se opírá v jednotlivém případě o titul, jenž náleží i do oboru práva soukromého. Z těchto úvah vycházejíc dlužno považovati shora zmíněné uschování zbraní žalobcových plnomocníkem Čsl. republiky v Budapešti za právní poměr povahy veřejnoprávní. Nároky pak z právních poměrů této povahy proti státu vznesené dlužno uplatňovati dle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. u řádných soudů a tu jest příslušným v první stolici, dle téhož ustanovení, zemský soud civilní v Praze. Nelze tedy ve věci této mluvit o nepřipustnosti pořadu práva a jelikož pak žaloba už beztak u příslušného soudu byla podána, právem rekursní soud rekursu žalobcovu vyhověl a soudu první stolice uložil, aby ve věci samé rozhodl.

Čís. 1434.

Příslušnost pro povolení prozatimního opatření nastává již podáním žaloby, třebaš nebyla ještě doručena; totéž platí o rozšíření žaloby.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1922; R I 67/22.)

Krajský soud v B. povolil prozatimné opatření. Rekursní soud návrh zamítl pro nepřipustnost soudu. Důvody: Stížnosti nelze upříti oprávněnosti. Nárok, k jehož zajištění domáhá se žalující družstvo prozatimného opatření, záleží ze dvou částí a to: z nároku na vydání tržby z osobní dopravy provozované na trati T.-B. a z nároku, aby žalovaní vydávali jízdní lístky pro dopravu osob jen z bloků, žalující stranou jim odevzdaných a její firmou opatřených. Ani onen ani tento nárok nebyly v žalobě, — zadané u krajského soudu v B., — vůbec uplatňovány, neboť žalobní prosba zní, by uznáno bylo za právo, že žalovaní jsou povinni žalujícímu družstvu súčtovat a blokovými lístky doložiti příjem z dopravy osob, aby dále bylo zjištěno, že uvedená tržba patří straně žalující. Teprve, když žalovanými byla podána žalobní odpověď, žalující družstvo v přípravném